לולב הגזול פרק שלישי סוכה לז.

לא מצא ארבעת מינין יהא יושב ובטל והתורה אמרה בסוכות תשבו שבעת ימים סוכה של כל דבר [6]וכן בעזרא אומר [7]צאו ההר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ועלי הדס ועלי תמרים ועלי עץ עבות [8](ועשו) סוכות ככתוב [א] [9]ורבי יהודה סבר הני לדפנות עלי הדס ועלי תמרים ועלי עץ עבות לסכך [10]ותנן מסככין בנסרין ד"ר יהודה אלמא סיב ועיקרא דדיקלא מינא דלולבא הוא ש"מ ומי אמר ר' יהודה ארבעת מינין אין מידי אחרינא לא [11]והתניא סיככה בנסרים של ארז שיש בהן ד' טפחים ד"ה פסולה אין בהן ד' טפחים רבי מאיר פוסל ורבי יהודה מכשיר ומודה רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח פסל ביניהן וכשירה מאי ארז הדס (ב) כדרבה בר רב הונא [12]דאמר רבה בר רב הונא אמרי בי רב עשרה מיני ארזים הן שנא' [2]אתן במדבר ארז שיטה והדס וגו': ר' מאיר אומר אפילו במשיחה כו': תניא [13]א"ר מאיר מעשה ביקירי ירושלים שהיו אוגדין את לולביהן בגימוניות של זהב אמרו לו [14]משם ראיה במינו היו אוגדין אותו מלמטה אמר להו רבה להנהו מגדלי הושענא דבי ריש גלותא כי גדליתו הושענא דבי ריש גלותא שיירי ביה בית יד כי היכי דלא תיהוי חציצה רבא אמר [א]כל לנאותו אינו חוצץ ואמר רבה לא לינקוט איניש הושענא בסודרא דבעינא לקיחה תמה וליכא [15]ורבא אמר [16]ב לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה אמר רבא מנא אמינא לה דלקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה דתנן [17]ב אזוב קצר מספקו בחוט ובכוש וטובל ומעלה ואוחז באזוב ומזה אמאי [3]ולקח וטבל אמר רחמנא אלא לאו ש"מ לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה ממאי דלמא שאני התם כיון דחבריה כגופיה דמי אלא מהכא [18]נפל משפופרת לשוקת פסול הא

להקל ותימה דהכא אין הלכה כר' יהודה דלא מכשר אלא בד' מינין דסתם מתני' בפ"ק (דף י"א). כרבנן בהדלה עליה את הגפן ואת הדלעת דקתני לו שקלן כשרה וי"ל דהא דקי"ל התם כרבי יהודה היינו מכח דין אחר וילף במה מצינו מנומר שיצאו בכל תותיהו וחמץ ישנו בכל תותיהו מה נומר בשריפה אף ממן בשריפה דאע"פ שאמרו לו מכמיס אסם מלוי וחטאת הכא על הספק יוכיחו שהם בכל תותיהו ואת אמרת בקנוחה ושתק ר' יהודה אלמא הדר ביה מההיא אע"ג דהוה שתק אתן לא שתקינן דלא שתק אלא מתוך דברי עלמו במה שאומר במקום אחר דומר בקנוחה אבל אתן סברינן בשריפה ואין כאן יומיה:

והביאו עלי זית. רבי יהודה הוה מוקי ליה לדפנות:

מאי ארז הדס כדרבה בר רב הונא ראמר ": מיני ארזים הם. תימה ולרב יהודה אמר רב דפליג עליו מאי איכא למימר דאמר במס' ר"ה פ' אם אינן מכירין (דף יד. ושם) ד' מיני ארזים הם אלו הן ארז וקתרוס ועץ שמן וברוש ולספרים דגרסי לעיל בפ"ק (דף יד:) ברייתא דתניא כוותיה דרב סיככה בנסרים שאין בהן ארבעה דברי הכל כשרה ול"ג של ארז ניחא דבברייתא דהכא תניא כוותיה דשמואל ולא תשיב לה רב עיקר: **כי** היכי דלא ליהוי חציצה. דקסבר רבה מין במינו חוצץ אי נמי משום דמספקא ליה כדמוכח פרק בהמה המקשה (חולין דף ע. ושם) כרבתו אחותו והוליאתו מהו דמפרש ר"ת היינו נקבה שנולדה עמו וקרי לה אחותו כדאשכחן פרק כל הנשר (שם דף קיד.) אין לי אלא בחלב אמו בחלב אחותו הגדולה מניין והא דאמר פ"ק דבכורות (דף ט. ושם) גבי חמורה שלא ביכרה וילדה שני זכרים ורבנן לימא קסברי מקצת רחם מקדש דאי כוליה רחם מקדש נהי דא"ל לגמלם חציצה מיהא איכא אמר רב אשי מין במינו אינו חוצץ התם הוא דפשיטא לן משום דאיכא מקצת רחם בלא חציצה ואע"ג דהכא נמי הוי חוצץ לאגד ומקצתה בלא חציצה וקא קפיד רבה דלמא לידה שאני דאורמייהו של תאומים בהכי והא דאשכחן בפוף שמי מדות (מנחות דף לד.) דמרבה כל בעלי חובין לסמיכה [3][ונתנופות אחד מניף ע"י כולם] ולא בעי למילף תנופה בק"ו מסמיכה דלא אפשר דהיכי ניעבד ליעפו כולהו בהדי הדדי קא הוה חציצה אפילו לרבא דאמר הכא מין במינו אינו חוצץ מ"מ פירכא היא ועוד מידי דלאו אורחיה סברא הוא דחוצץ כדתנן פ"ב דזבחים (דף טו:) על גבי רגל מכרו פסול וכפ' הוציאו לו (יומא נח. ושם) מיבעיא ליה לרמי בר חמא הניח מזרק [תוך מזרק] וקבל בו את הדם מהו מין במינו חוצץ או אינו חוצץ ומסיק דאינו חוצץ דכתיב (ג) אשר ישרתו בם בקודש שנים כלים ושירות אחד והדר מיבעיא ליה הניח סיב בתוך המזרק דהוי מין בשאינו מינו אי חוצץ או אינו חוצץ ואין לדמות כל הדברים: **דבעינא** לקיחה תמה וליכא. הכא לא שייך למימר דלא ליהוי חציצה כדאמר לעיל דאיירי כשיאגד בלולב והכא כשכרך בידו ובדבר הכרוך בידו לא שייך חציצה ובסוף מקום שנהגו (פסחים נ. ושם) גבי ישפשר אים כפר ברקאי דהוה כריך ידיה בשירלי ועביד עבודה ופי' בקונטרס וחציצה פוסלת בקדשים דכתיב ולקח הכהן בעינן שתהא לקיחה בעצמו של כהן אע"ג דלקיחה על ידי ד"ר שמה לקיחה [לרבא] ה"מ דרך כבוד כדמוכח בפוף פירקין (דף מב.) גבי לולב שהוציאו בכלי דפריך עלה והאמר רבא לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה ומשני הני מילי דרך כבוד אבל דרך בזיון לא והשתא נמי אע"ג דכריך ידיה בשירלי לכבוד עצמו היה עושה שלא יתלכלכו ידיו בדם האברים ומבזה קדשי שמים קרי ליה התם אי נמי [6]דלטעמיה דחציצה נעשה משום בזיון קדשים כדמוכח מבפ קול ומיהו לא יתכן פירוש זה מדמייתי עלה ההיא דאחוז שספקו בחוט אלא י"ל דאגד אלריך לגוזר שלא יתפרדו המינין שיין בה חציצה אבל הכא סודרא לא כעי לולב ומיהו גם זה לא יתכן דכ"ש דהוה ליה למימר דחוזק כדמוכח בעיא דרמי בר חמא דפרק הוציאו לו (יומא דף נח. ושם) דהניח מזרק בתוך מזרק דבעי למיפסטה מהיא דעל גבי רגל חבירו פסול ודמי שאני רגל דלא מבטל ליה וי"ל דמיירי שעשה מן הסודר כמין בית יד לגולב ואין שייך כאן חציצה שכל הגולב חוץ מידו ואוחזו בבית יד הבולט הנעשה מן הסודר ודמי לאחוז שספקו בחוט ולא חשיב ליה רבה לקיחה תמה ורבא סבר שמה לקיחה וגולב שהוציא בכלי דסוף פירקין לא בשאוחז בדופני הכלי אלא מניח ידו תחת שוליו או שאוחז בבית יד של כלים): **נפל משופרת** לשוקת. פי' בקונטרס לשוקת של אבן שכל מעשה פרה בכלי אבנים ואי אפשר לומר כך דהך שפופרת גופה מקבלת טומאה היא כדמוכח פרק מומר בקודש דאמרינן שפופרת שחתכה לחטאת טמאה וטעונה ומטמאת פרה בדוכתי טונא תנן שהיו ממלאין חביות לקדש בהן עוד משמע דעדיפי שאר כלים לקדש דתנן (פרה פ"ח משנה ה) בכל הכלים מקדשים אפילו בכלי גללים כלי אבנים כלי אדמה דאף על גב דלא חשיבי כלים לטומאה חשיבי כלי לקידוש וכ"ש שאר כלים ומה שכל מעשיה בכלי אבנים היינו בשבעת הימים שמפרשין כהן השוקף את הפרה לגשבה שעל פני הבירה ולשבה בית אבן היתה נקראת כדמפרש בריש יומא (דף כ.) ועכשיו משום מעלה: [ועיי"ע תוספות חגיגה כג. ד"ה שפופרת ותוספות יומא כ. ד"ה שכל ותוספות חולין ע: ד"ה טמאה]

אמאי

מסורת הש"ס

(א) [ע"ל בעמוד], ב) [יש נוסחאות אלא היה כתוב לפניהם הך זכי יהודה עד לדפנות וכמו שהעיר החכם מהולאי בספר שמחת הרגל שמצא כן בש"ס של קלף ובהה מ"ש תוספות ד"ה והביאו], ג) [לעיל יד. יש"נ], ד) שם: יח., ה) תענית כה: ר"ה כב. ב"ב פ:, ו) [תוספתא פ"ב הי"ל], ז) [שבת כט: יש"נ], ח) [לקמן מב.], ט) פרה פי"ב מ"ח, י) שם פ"ו מ"ח, כ) ר"מ, ל) [דל עטמיה כל"ל], מ) [וע"ע תוספות זבחים כד. ד"ה הואיל ולבפה].

תורה אור השלם

1. וְאֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל עָרֵיהֶם וּבִירוּשָׁלִַם לֵאמֹר צְאוּ הָהָר וְהָבִיאוּ עֲלֵי זַיִת וַעֲלֵי עֵץ שֶׁמֶן וַעֲלֵי הֲדַס וַעֲלֵי תְמָרִים וַעֲלֵי עֵץ עָבֹת לַעֲשׂת סֻכֹּת כַּכָּתוּב: נחמיה ח טו

2. אֶתֶן בַּמִּדְבָּר אֶרֶז שִׁטָּה וְהֲדַס וְעֵץ שָׁמֶן אֶשִּׂים בָּעֲרָבָה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וְתַאֲשׁוּר יַחְדָּו: ישעיהו מא יט

3. וּלְקַח אֵזוֹב וְטָבַל בַּדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף וְהִזָּה עַל הָאֹהֶל וְעַל כָּל הַכֵּלִים וְעַל הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם וְעַל הַנֹּגֵעַ בְּעַצְם אוֹ בְחָלֶל אוֹ בְמֵת אוֹ בְקָבֶר: במדבר יט יח

הגהות הב"ח

(א) גב' מאי ארז הדס (כדרבה וכו' שיטה והדס) תא"מ וגי"ב כפ"א שיט: (ב) תוס' ד"ה כי היכי וכו' דכתיב ואת כל כלי השורת אשר ישרתו בם:

גליון הש"ס

גמ' וכן בעזרא. עיין מ"ש לעיל בגליון דף יב ע"א בהש"י ד"ה אלו ההר: שם ורבא אבר לקיחה ע"י ר"א. עיין יומא דף מז ע"ב בהש"י ד"ה רב פפא:

הגהות הגר"א

(א) (וי"י סבר כו' עד לפכך) תפ"מ:

מוסף רש"י

ומודה ר' מאיר. בין שיש בהן תרבעה בין שאין בהן תרבעה (לעיל יד:), שמניח פסל. פסולת נוטן ויקב דהוא בכן כשר, והכי נמי תני למתני ומודה ר' יהודה בהגר דאים בהו תרבעה דפוסלין, שאם יש בין נסר לנסר כו', והאי דנקט ר' מאיר רבותא היא, לאפוקי ר' מאיר דמתמיר מודה בהא (שם). משם ראיה. בתמיה (לעיל כח.).

עין משפט נר מצוה

עה א ב מיי' פ"ז מהל' לולב הלכה יא טור ש"ע א"ח סי' תרמא סעיף ז:

עו ג מיי' פי"א מהלכות פרה הלכה ד סמג עשין לגב:

עז ד מיי' פ"ט שם הלכה כ סמג שם:

לעזי רש"י

פוזי"ל (פושי"ל). פלך (לטוייה).

רבינו חננאל

דדייק מדתנן מסככין בנסרין דברי ר' יהודה, ותניא ר' יהודה אומר סוכה אינה נהנת אלא בד' מינין שבלולב, ש"מ נסרין של דקל מין לולב הן. ואסיקנא נמי ארז מין הדס הוא. ר' מאיר אומר אפי' במישחה אוגדין. תניא אמר ר' מאיר מעשה בירחי ירושלים שהיו אוגדין אותו בגימוניות של זהב, אמרו לו, במינו היו אוגדין אותו מלמטה. אמר רבה למגדלי הושענא דבי ריש גלותא, שייריו בלולב בית יד, כלומר קצה הלולב הנאגד עם ההדס הניחוהו בלא אגד, כי היכי דלא ליהוי חציצה. רבא אמר כל לנאותו אינו חוצץ, מין במינו הוא. אמר (רבא) [ורבה] לא לינקוט איניש לולבא בסודרא, דבעינא ולקחתם וליכא. רבא אמר לקיחה [ע"י דבר אחר] שמיה לקיחה, מהא דתנן בפרה פי"ב האוזב הקצר מספקו בחוט או בכוש, טובל ומעלה, אוחז באזוב ומזה. ר' יהודה ור' שמעון אומרים כשם שהזייה באזוב כך טבילה באזוב. פי' אליבא דתנא קמא דפליג עלייהו אמאי קא שרי, ולקח אזוב וטבל במים כתיב (כו'), הזה לא לקח אלא בחוט ובכוש, [פי' שטוות בו הנשים נקרא כוש, אלא ש"מ לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה. ודחינן דלמא שאני חוט וכוש דכיון דחבריה לאזוב, כי אזוב דמי, ולא דמי לסודר דלא חבריה ללולב. אלא מהא דתנן בפרה פרק ר' נפל הקידוש משפופרת על השוקת פסול.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com